

'Hoog tijd voor een quick test voor alle dieren'

INTRO: Prof. dr. Rainer Stephany ergert zich aan de huidige manier van hormonen opsporen. De bescherming van de consument moet het uitgangspunt zijn en niet het vinden van een stofje.

AUTEUR: Hans Siemes

TEKST:

„Een paar mensen in Den Haag is totaal de weg kwijt.” Professor dr. Rainer Stephany, expert op het gebied van het speuren naar hormonen, velt een vernietigend oordeel over de massale speurtocht van het ministerie naar een nog onbekende stof. Boos is hij niet, wél verontwaardigd. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) speelt geen enkele rol bij de grote jacht van het ministerie op vermeende nieuwe groeihormonen. „We zijn botweg buitengesloten. Ik weet niet waarom. Het Rikilt, waarmee we altijd samenwerken, heeft een zwijgplicht. De minister zegt dat het niet onze competentie is.”

Tot vorig jaar was het vanzelfsprekend dat het RIVM als bewaker van de volksgezondheid betrokken werd bij een zoektocht naar mogelijk verboden stoffen. „We hebben meer dan 30 jaar expertise op dat gebied.” Professor Stephany wijst het overhevelen van de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) van het ministerie van Volksgezondheid naar Landbouw als mogelijke reden aan voor het buiten de deur houden van het RIVM. „Landbouw communiceert niet met ons. We moeten alles uit de krant halen.”

Enige verklaring waarom het ministerie zo handelt?

„Geen idee. Ik houd het er maar op dat een aantal mensen in Den Haag totaal de weg kwijt is. Het is van de zotte en ook strijdig met afspraken. Er behoort een gedeelde verantwoordelijkheid te zijn tussen Volksgezondheid en Landbouw. Dan sluit je toch niet een van de twee buiten. In het najaar komt de Food and Veterinary Office van de Europese Commissie op inspectie voor het onderzoek naar residuen. Dan zal de Voedsel- en Warenautoriteit antwoord moeten geven op de vraag waarom er niet met het nationaal referentielaboratorium wordt gecommuniceerd.”

Gaat het ministerie nog wat vinden?

„We weten niet wat voor stof het is. Je kunt daarom ook niet zeggen dat het een onschuldige stof is. Wat me dan verbaast, is dat de minister zegt dat het beslist geen anabole steroïde is. Dat is sterk, als je niet eens weet om welke stof het gaat. Wat het ook is, het komt kennelijk uit het voer. Dat kan. Sinds dierlijke vetten verboden zijn, zijn producenten van kunstkalkvermelk en van brok overgestapt op plantaardige vetten en oliën. Wij hebben aangetoond dat daardoor stoffen in het voer komen, die reageren. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van boldenon, dat van nature voorkomt, is hierdoor inmiddels internationaal geaccepteerd. Wij hebben het idee dat nu tonnen aan geld worden besteed aan het zoeken naar iets, waarbij niets wordt gevonden. Tenzij bewust massaal in al het voer iets is toegevoegd, maar dat geloof ik niet. De drijfveer van het onderzoek is nu puur academisch.”

Bij groeibevorderaars blijft het altijd haasje over tussen de wetenschappelijke speurders en de illegale praktijk, die steeds weer nieuwe stoffen zoekt. Onbegonnen werk?

„Als de eigenaar geld kan verdienen en de pakkans is klein, hou je het gebruik van hormonen en groeibevorderaars. Daar is de consument debet aan. Die wil voor een habbekrats een koteletje. Het heeft ook te maken met onze industriematige manier van vlees produceren met veel dieren op een kleine oppervlakte. Als je door toevoeging van een middel duidelijke verbeteringen kunt bereiken, waarom zou je dat dan niet doen? Tenzij je dat om ethisch principiële redenen niet doet.”

Zolang groeibevorderaars verboden zijn, wordt er gezocht naar nieuwe illegale middelen. In Amerika is het gebruik van drie natuurlijke en drie synthetische hormonen toegestaan. Is dat niet de beste oplossing?

„Persoonlijk ben ik geen voorstander van dat soort dingen. Ik heb een voorkeur voor natuurlijke productie van vlees, maar ik weet dat het een luxe uitspraak is. Je weet dat het gebruik van hormonen meer vlees oplevert. Dat zal altijd geprobeerd worden. Als dat een gegeven is, pak dan de drie natuurlijke steroïden. Ik heb daaraan al eens een artikel gewijd met de prikkelende titel Hormonen in vlees, ja natuurlijk.“

Zijn die wel veilig?

„Hormonen zijn iets wat de consument afschrikt. Die moeten ze niet op hun bord, terwijl ze ze elke dag via melk, eieren, vis hormonen van dieren tot zich nemen. Neem bijvoorbeeld eustradiol, het natuurlijke hormoon dat de VS toestaat. Het komt van nature ook in melk en eieren voor. Er treden daardoor geen problemen op.“

Is met het toestaan van hormonen het illegale gedoe afgelopen?

„Wij hebben op verzoek van de Europese Commissie het vlees uit de Verenigde Staten onderzocht op residuen en op de zes toegestane hormonen. We hebben behalve die hormonen geen residuen aangetroffen. Het toestaan werkt dus. We zouden wel eens willen vergelijken hoe het zit met residuen in Europees vlees, maar daar is geen budget voor.“

U wilt een andere wijze van opsporen?

„Het wordt hoog tijd voor een quick-test voor alle dieren, vergelijk het met een zwangerschapstest. Een test die de consument beschermt. Wat door die screening komt, is oké. Voor zo'n screening heb je heel andere technieken en werkmethoden nodig dan voor onderzoek naar de stoffen die op het zeefje blijven liggen en waarvan je moet uitzoeken wat het is. Kijk naar het fameuze onbekende stofje van dit moment. Dat is kostbaar en tijdrovend.

Nu wordt 10, hooguit 20 procent van de dieren onderzocht. Hoe zit het met die andere 80 procent? En bij wat er nu gevonden wordt gaat het om hooguit 0,1 procent van de dieren. Dat wordt interessant gemaakt, terwijl 99,9 procent in orde is. We moeten veel meer het accent leggen op betrouwbare tests, die aangeven dat iets in orde is. De bescherming van de consument moet het uitgangspunt zijn en niet het vinden van een stofje. Dat zijn twee verschillende werelden.“

Het huidige onderzoek is peperduur.

„Je moet een keuze maken waaraan je als overheid je geld besteedt. Wat is belangrijker? We maken nu jacht op minuscule kleine residuen, waarvan de consument eigenlijk geen nadeel ondervindt. Besteden we belastinggeld daaraan of aan ander onderzoek? Jaarlijks vallen er talloze doden door campylobacter, salmonella en andere bacteriële besmettingen. Kun je niet beter daarvoor het geld inzetten? Aan de andere kant, de consument is huiverig voor hormonen. Wat dat betreft is het vooral een psychologische kwestie.“

Kader bij artikel:

Vier laboratoria controleren

Vier laboratoria houden zich in Nederland bezig met het speuren naar residuen, hormonen en groeibevorderaars. Dat zijn het Rikilt in Wageningen, TNO-voeding in Zeist, de RVV en het RIVM. Het laatste laboratorium geldt als referentielaboratorium voor zowel Nederland als voor de Europese Unie (CRL/NRL). Dat wil zeggen dat veehouders of anderen die het niet eens zijn met de uitslag van een test, bij dat laboratorium een contra-expertise kunnen laten uitvoeren om te zien of de test juist is gedaan. Het betekent dat de vier laboratoria over en weer op de hoogte moeten zijn van het onderzoek en de onderzoeksmethoden. Brussel schrijft dat ook voor. RIVM opereert vanuit de zorg voor volksgezondheid, het Rikilt vanuit de landbouw. Beide hebben in 2003 een taakverdeling afgesproken.

Kader bij artikel:

Profiel

Naam: Professor dr. Rainer Stephany (63).

Functie: Hoogleraar aan de Faculteit der Diergeneeskunde in Utrecht. Hij is expert op het gebied van het opsporen van hormonen, groeibevorderaars en andere residuen. Bij het RIVM is hij directeur van het controlelaboratorium (CRL).